

Ковалевська Я. Л.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

МУЛЬТИМЕДІЙНА СТАТТЯ (НА МАТЕРІАЛІ АМЕРИКАНСЬКОГО САТИРИКО-САРКАСТИЧНОГО ДИСКУРСУ)

У статті вперше пропонується новий тип дискурсу – сатирико-саркастичний, досліджується інтернет-жанр мультимедійної статті. Сатирико-саркастичному дискурсу притаманна критика соціальних явищ, подій, новин із певною оцінкою й засудженням конкретної особистості з точки зору автора. Мультимедійна стаття зумовлена темою або метою та становить таке поєднання відібраних фактів, яке розкриває їх глибинний зв'язок та виражає позицію автора. Завдяки сатирико-саркастичним висловлюванням мультимедійні статті мають розважальний характер із різкою критикою сучасних проблем. Кожен елемент мультимедійної статті відіграє важливу роль у сприйнятті інформації та формуванні думки читачем. Мультимедійні статті сатирико-саркастичного дискурсу розмивають кордони між інформацією та розвагами. Вони дають можливість не тільки отримувати інформацію (не завжди точну або й вигадану (фейкові новини)), а автор статті також звертається до емоцій аудиторії (з їх ставленням до певної проблеми або відомої людини) з метою створення інтересу, щоб зацікавити і розважити. Одне з основних завдань мультимедійної статті в межах сатирико-саркастичного дискурсу полягає в тому, що читач повинен бути не тільки зацікавлений в утриманні новин, а й відчувати яскраві емоції. Метою сатирико-саркастичного дискурсу є опис соціальних явищ, подій, новин із певною оцінкою і засудження конкретної особистості з точки зору справедливості автора. Завдяки сатирико-саркастичному дискурсу в текстах фейкових новин мультимедійні статті мають розважальний характер. Сатиричний та саркастичний складники текстів мультимедійної статті полягає у поданні буденних подій у вигляді важливих сенсаційних новин, іноді для цього використовується гра слів. За оформленням статті майже не можна відрізнити від аналогів у несатиричних виданнях. Головною відмінністю, яка зумовила популярність сатирико-саркастичних інтернет-видань серед авторів подібних мультимедійних статей, є забезпечення повної анонімності через різку критику сучасних проблем світу.

Ключові слова: дискурс, мультимедійна стаття, сарказм, сатира, сатирико-саркастичний дискурс.

Постановка проблеми. У роботі проведено аналіз впливу сатиричних та саркастичних висловлювань, націлених на адресата, в межах сатирико-саркастичного дискурсу на прикладі сучасних онлайн-статей медіапростору США.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сатира та сарказм є невід'ємною частиною людського спілкування, важливим компонентом комунікації між людьми. Дослідження цих різновидів комічного простежується з античних часів і дотепер. Наразі завдяки розвитку інтернет-комунікацій актуальним залишається вивчення впливу сатири (Р. Елліотт, Л.Ф. Єршов, В.С. Манаков, Е. Нокс, Л. Фейнберг, Л.В. Шевчук) та сарказму (Джон Д. Кемпбел, Роджер Дж. Кройц, О.М. Мосейчук, Сара Ен Пітерс, К.С. Разгонова, П. Роквел, К.Д. Шеперд) на адре-

сата за допомогою сучасного інтернет-жанру – мультимедійної статті.

Постановка завдання. Мета статті полягає у виявленні засобів впливу на адресата в межах сатирико-саркастичного дискурсу. Матеріалом для аналізу слугували сучасні мультимедійні статті в сатирико-саркастичних американських онлайн-виданнях, як-от «The Onion», «The Red Tractor in the USA», «The Best Page in the Universe».

Виклад основного матеріалу. Актуальність дослідження полягає у вивченні композиції мультимедійної статті в межах сатирико-саркастичного дискурсу в сучасному медіапросторі США. Об'єктом є інтернет-жанр американської мультимедійної статті. Предметом – засоби вираження сатири та сарказму в американських мультимедійних статтях сатирико-саркастичного дискурсу.

Сучасні онлайн-газети або журнали дозволяють анонімним адресантам індивідуалізувати подання інформації, висловлювати власну думку, а також дають можливість обговорювати новини з адресатами в межах одного дискурсу. Досліджуючи американські мультимедійні статті, ми визначили, що сатира та сарказм уживаються в межах одного дискурсу, бо сатира розглядається нами як критика всього суспільства, а сарказм – як критика окремої особистості. Отже, одне не може існувати без іншого. Уважаємо, що сатирико-саркастичний дискурс (далі – ССД) належить до одного з видів комічного дискурсу, що має чітку соціальну природу та прагне до викриття соціальних вад і недоліків із застосуванням сатиричних та саркастичних висловів. Таким чином, типовими рисами цього типу дискурсу є суб'єктивність, негативна оцінка суспільних явищ, притаманний саркастичний підтекст, жорстка особистісно орієнтована критика, анонімність.

Інформаційним потокам, які формують медіапростір, притаманні універсальність, адже інформація не знає державних кордонів і жодних інших меж [2]. Сучасні медіановини дають змогу не лише отримувати інформацію (не завжди достовірну або й вигадану (псевдоновини)), а автори статей апелюють до емоцій глядачів, до їхнього ставлення до певної проблеми або відомої особи (найчастіше для того, щоб викликати інтерес, захопити і розважити), за рахунок підбору сатирико-саркастичних новин інформація має також гострий критично-комічний характер. Більша частина матеріалу тримається на уявленні повсякденних подій у вигляді важливих новин.

Ми визначили характерну техніку подання матеріалу мультимедійної статті – лаконічність. Тенденція полягає в тому, що соціальні та політичні зміни починають ілюструватися через зображення конкретної людини. У мультимедійній статті в межах ССД це виражається, як правило, у висміюванні окремого персонажа, зазвичай відомого, або персонажів медіатексту, але це не просте висміювання у вигляді жартівливого перевертання загальноприйнятих норм. Невід'ємним складником є оцінний елемент. При цьому оцінка завжди є негативною і супроводжується викриттям певних суспільних, політичних, особистих вад, тобто оцінка надається лише в негативному ключі. Автор висловлює свою оцінку як на основі власних почуттів, так і з урахуванням соціальних стереотипів. Отож, оцінка є наслідком функціонально-комунікативного напряму дискурсу [5, с. 109; 6], тут – сатирико-саркастичного забарвлення.

У жанрі мультимедійної статті в ССД важливу роль у поданні матеріалу також відіграють стилістичні прийоми (порівняння, гіпербола, метафора тощо). Завдяки ним надається більш емоційне забарвлення, гостра критика, викриття певних вад, типової людської поведінки та характерних рис, що притаманні звичайним людям або відомим особистостям. Наведемо приклад мультимедійної статті із сучасного американського сатирико-саркастичного онлайн-видання “The Onion”:

WASHINGTON—*In the latest overture to secure a deal with congressional Republicans, President Joe Biden made a significant concession in ongoing infrastructure negotiations Monday by partially demolishing the Brooklyn Bridge. “Look, if we’re ever going to move past the contentiousness of the past four years, we need to leave the door open to bipartisan compromises like detonating C4 charges across the Brooklyn Bridge to level half the structure, and that’s exactly what I’ve done,” said the president in a press conference that praised conservatives Lisa Murkowski (R-AK) and Susan Collins (R-ME) for remaining “flexible and pragmatic” on their calls to blow up all six of the bridge’s trusses. “Our colleagues on the other side of the aisle have come a long way by agreeing to drop their demands to scuttle the Staten Island Ferry. Plus, half of the Brooklyn Bridge is still standing. That’s a major win for progressives.” Biden added that Democrats could also frame the iconic bridge’s destruction as an opportunity for any commuters who want to drive their cars directly into the East River (The Onion, 2021).*

Як засвідчує наведений приклад, комізм досягається завдяки гіперболізації (by partially demolishing the Brooklyn Bridge; for remaining “flexible and pragmatic” on their calls to blow up all six of the bridge’s trusses; half of the Brooklyn Bridge is still standing. That’s a major win for progressives; as an opportunity for any commuters who want to drive their cars directly into the East River), де в сатирико-саркастичній формі висміюють рішення президента Джо Байдена.

Інша стаття апелює до емоцій глядачів завдяки згадуванню відомого американського актора, кінорежисера Кевіна Спейсі. Завдяки інформації, яка має гострий критично-комічний характер, автор уживає саркастичні висловлювання на його адресу (local man Kevin Spacey reportedly spent a few moments in bed relaxing Friday morning before remembering he is Kevin Spacey; by reminding himself he did nothing wrong and everyone else was just jealous). Гіперболізація подається не лише з боку автора статті, а й (нібито) від імені самого актора

(за допомогою використання сленгових слів) (Oh, fuck, that's right; he was a total fucking asshole; Just an irredeemable piece of shit) із метою навмисного перебільшення, негативного забарвлення, посилення враження від звинувачень Кевіна Спейсі в сексуальних домаганнях:

LOS ANGELES—Luxuriating in the precious few seconds before the real world came rushing back to him, local man Kevin Spacey reportedly spent a few moments in bed relaxing Friday morning before remembering he is Kevin Spacey. “Oh, fuck, that’s right,” mumbled Spacey, who had spent the previous moments basking in the early morning sunlight shining on his face through the window before remembering that he was a total fucking asshole facing dozens of sexual abuse allegations. “God, I’m a real monster huh? Just an irredeemable piece of shit. Well, back to bed, I guess.” At press time, Spacey was suppressing the inescapable pit in his stomach by reminding himself he did nothing wrong and everyone else was just jealous (The Onion, 2021).

У межах ССД у мультимедійній статті обговоренню підлягають не тільки соціальні або політичні сфери, а і її діячі. Задля збільшення емоційного впливу на адресата героями новин стають відомі для США діячі з різних сфер: Джо Байден, Барак Обама, Марк Цукерберг, Опра Уїнфрі та інші відомі особистості. Наведений вище приклад також свідчить, що завдяки ССД мультимедійні статті мають розважальний характер із гострою критикою сучасних проблем, реальних відомих осіб через гіперболізацію людських рис або ситуацій із метою критики та висміювання, що робить їх ближчими до звичайних людей та повсякденних турбот.

Особистість адресанта мультимедійної статті в межах ССД є надзвичайно різноплановою. Він є універсальним журналістом, що володіє всіма необхідними навичками для створення мультимедійних текстів. Це людина кмітлива та ерудована, адже під час написання статті адресант, критикує героїв новин та дає їм оцінку, а це потребує широких фонових знань та глибинного розуміння об'єкта критики. По-друге, адресант виконує роль психолога та аналізатора суспільства та його вад. Також автор сатирико-саркастичних статей – людина смілива, що часто ризикує своєю безпекою, а іноді й життям, адже дуже часто такі статті викликають негативну реакцію та можуть слугувати приводом для відкритого вираження невдоволення. Ми можемо зазначити, що автори таких статей часто використовують псевдоніми або публікують свої твори анонімно. Текст сати-

рико-саркастичного змісту виступає як «експліцитне представлення автором своїх ідей, понять та думок, що є багаторазово закодованою, інтегрованою системою, що дозволяє авторові за допомогою мовних знаків вербалізувати свої концепти як результат розумової діяльності» [4, с. 6]. Роль адресанта в гумористичному різновиді дискурсу велика і відповідальна, адже від його вміння розповісти жарт залежить кінцевий результат. Адресант завжди творить дискурс, орієнтуючись при цьому на адресата [6, с. 211; 7]. Як людина, яка схильна аналізувати і давати індивідуальну оцінку, адресат може або перейти на сторону автора та підтримати його думку, або відхилити його точку зору та зробити власні висновки з того чи іншого приводу.

Отже, адресат та адресант у віртуальному діалозі (порівняно з діалогом у реальному спілкуванні) мають більше свободи, але ця свобода жорстко обмежена межами віртуального простору, за межами якого діють інші правила комунікації. Свобода у межах певних правил є однією з розпізнавальних ознак гри та взаємодії. Тому діалогічна взаємодія «адресант-адресат» не тільки посилюється у віртуальному просторі, а й набуває характеру принципової методологічної відмінності мережного спілкування від реального. Цю діалогічну взаємодію можна простежити на ще одному прикладі мультимедійної статті “White House Press Flight Delayed After Biden Gets Into Plane’s Engine”:

WASHINGTON—Calling the incident a minor hiccup and saying the European trip would continue as planned, the White House was reportedly forced to delay a press flight Wednesday after President Joe Biden got into the plane’s engine. “As soon as we remove the president from the turbine, we should be able to proceed as scheduled,” White House press secretary Jen Psaki told reporters, adding that an auxiliary power unit had been rendered inoperable after the commander-in-chief crawled into a turbine looking for a snack he dropped. “Unfortunately, the president got pretty well wedged in there, so rescue crews have spent a few hours already trying to get him out. He got pretty startled, naturally, and crawled further in. Fortunately we’ve coaxed him closer to leaving the engine, and once we repair the wires he chewed, the diplomatic trip should hopefully continue without incident.” At press time, the flight had been delayed again on the runway after the president had somehow gotten back into the engine (The Onion, 2021).

Стаття апелює до емоцій глядачів завдяки згадуванню відомого політика, президента США

Джо Байдена. Інформація має гострий критично-комічний (завдяки саркастичним висловлюванням на його адресу) та сатиричний (коли під жорстку критику підпадають усі американські політики, що мають «дуже багато» повсякденних справ у сфері політики) характер. Тут також використовується гіпербола (Calling the incident a minor hiccup; after the commander-in-chief crawled into a turbine looking for a snack he dropped; He got pretty startled, naturally, and crawled further in; At press time, the flight had been delayed again on the runway after the president had somehow gotten back into the engine) з метою навмисного перебільшення та негативного забарвлення, що дає зрозуміти, як саркастично ставляться американці до політичних діячів, зокрема до президента США.

Треба також указати на важливість заголовка (на прикладі мультимедійної статті “White House Press Flight Delayed After Biden Gets Into Plane’s Engine”). Під час складання заголовків найчастіше порушується принцип журналістики, який говорить про те, що заголовок повинен відображати зміст тексту. Тема сучасних текстів ЗМІ, розміщених в Інтернеті, не повністю відображає зміст, частково не договорує або й обманує, щоб заінтригувати і змусити читача звернутися до власне тексту. Мультимедійний характер тексту передбачає активне використання засобів невербальної інформації, що, безсумнівно, допомагає розкрити потенціал. Поступово увагу дослідників текстів ЗМІ переміщується у сферу опису невербальних засобів, потужним стимулом для чого є сама дійсність. На жаль, аналіз не встигає за розвитком технологій, які визначають подання інформації. Так, у друкованій пресі немає можливості використовувати невербальні засоби в адекватному обсязі через різні причини, як-от обмеженість обсягу, необхідність підтримки низької собівартості (що зумовило відмову від дорогих технологій, високої якості паперу і друку). Тому автор газетного тексту вдається до таких засобів, як варіювання шрифту, використання стилістичних можливостей системи пунктуації та структурної організації тексту (введення підзаголовків, надзаголовків, внутрішньотекстових заголовків), колірне оформлення, використання фотографій, малюнків і карикатур. Порівняно з пресою автори мультимедійних статей не надають значення ні шрифтовому варіюванню, ні системі пунктуації. Усе це замінюється, але не компенсується більш прямолінійними засобами доведення змісту до аудиторії [3, с. 205].

Сатирико-саркастичні інтернет-видання в мультимедійних статтях коментують реальні

та вигадані (фейкові) поточні події і є популярним явищем у сучасній медіакulturі. Часто сатиричний та саркастичний складники текстів полягають у поданні буденних подій у вигляді важливих сенсаційних новин, іноді для цього використовується гра слів. Таким чином, за оформленням статті не можна відрізнити від її аналогів у несатиричних виданнях. Проте головною відмінністю, яка зумовила популярність сатирико-саркастичних інтернет-видань серед авторів подібних статей, є забезпечення повної анонімності.

Нині є сотні англomовних сатирико-саркастичних інтернет-видань, що публікують сатири на події зі всього світу, через що є доступними для більш широкого кола інтернет-користувачів, ніж паперові видання у різних країнах. Використовуючи сатиру та сарказм як інструменти критики сучасного суспільства в інтернет-виданнях, автор має можливість висловлювати свою думку лише на рівні тексту. Проте вважається, що візуальні жарти є більш простими для сприйняття. Основними вимогами до організації побудови інформації в межах інтернет-дискурсу є чіткість розподілу текстового поля на певні сегменти та забезпечення внутрішніх зв'язків між ними [1, с. 10].

Засоби масової інформації завжди значно впливають на суспільство. Так, впливаючи на свідомість людей, корегуючи їхню поведінку в бажаному напрямі або готуючи ґрунт для такої поведінки, система масової інформації виступає як управління. Медіапростір віддзеркалює все різноманіття думок і поглядів, наявних у суспільстві, та бере участь у їх формуванні та кристалізації, відіграючи досить помітну роль у політичному та соціальному житті суспільства. Американський підхід до жарту в онлайн-новинах є досить демократичним, вільним, позбавленим різних умовностей. Саме тому новини носять доволі сатирико-саркастичний характер зображення тем. Американські видання завжди оперативно реагують на соціальні катаклізми, що відбуваються в різних куточках світу. Кожна подія знаходить вираження в різноманітних формах (від жартівних питань до сатирико-саркастичних думок). Американці володіють особливим почуттям гумору, для якого, як ми помітили, характерні перебільшення, гіпербола тощо.

Висновки і пропозиції. Перспективи подальшого дослідження американської мультимедійної статті сатирико-саркастичного дискурсу вбачаємо в поглибленому аналізі всіх компонентів сатирико-саркастичного дискурсу (цілей, завдань, учасників, контексту, мовних засобів) на матеріалі сучасних американських онлайн-видань.

Список літератури:

1. Варламова Е.В. Особенности германского леворадикального Интернет дискурса : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва, 2006. 26 с.
2. Голованова Н.В. Медіапростір як важливий чинник побудови інформаційного суспільства. *Актуальні проблеми державного управління*. 2017. № 1. С. 27–35.
3. Луканина М.В. Текст средств массовой информации и конвергенция. *Вестник : Политическая лингвистика*. Вып. 20. Екатеринбург, 2006. С. 205–214.
4. Поздеева Т.В. Отношения «адресант – адресат» в политическом газетном дискурсе: концепция взаимодействия и взаимокорреляции : дис. ... канд. филол. наук. Краснодар, 2011. 164 с.
5. Приходько А.И. Когнитивно-дискурсивный потенциал оценки и способы его выражения в современном английском языке : дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.04 / Запорожский гос. ун-т. Запорожье, 2004. 399 с.
6. Самохіна В.О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 360 с.
7. Самохіна В.О. Феномен адресата в комунікативному просторі комічного. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2016. № 84. С. 99–107.

Kovalevska I. L. THE MULTIMEDIA ARTICLE (ON THE MATERIAL OF AMERICAN SATIRICAL AND SARCASTIC DISCOURSE)

This article is the first to propose a new type of discourse – satirical and sarcastic discourse, investigating the Internet-genre of multimedia articles. Satirical and sarcastic discourse is characterized by criticism of social phenomena, events, news in a certain evaluation and condemnation of a particular person from the author’s point of view. The multimedia article is often based on the theme or purpose. It is a combination of selected facts that reveals their deep connection and expresses the position of the author. Due to the satirical and sarcastic expressions multimedia articles have an entertaining character with a sharp criticism of contemporary issues. Each element of multimedia articles plays an important role in the perception of information and shaping the reader’s mind. Multimedia articles of satirical and sarcastic discourse blur the boundaries between information and entertainment. They allow not only to receive information (not always accurate or even made-up (fake news)), the author of the article also appeals to the emotions of the audience, with its attitude to a certain problem or a well-known person, to create an interest, to capture and entertain. One of the main tasks of multimedia articles in satirical and sarcastic discourse is that the reader should be not only interested in keeping the news, but also have passionate emotions that they arouse. The aim of the satirical and sarcastic discourse is to describe social phenomena, events, news with a certain assessment and conviction of a particular person from the point of view of the author’s justice. Due to the satirical and sarcastic discourse in the texts of fake news, multimedia articles are entertaining. The satirical and sarcastic composition of the texts of multimedia articles is based on the presentation of everyday events in the form of important sensational news, sometimes for this purpose wordplay is used. The style of the article makes it almost impossible to distinguish it from its counterparts in non-satirical publications. The main difference, which caused the popularity of satirical and sarcastic online publications among the authors of similar multimedia articles, is the provision of complete anonymity because of a sharp criticism of the contemporary problems of the world.

Key words: *discourse, multimedia article, sarcasm, satire, satirical and sarcastic discourse.*